

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 49 (1-2004)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2004	
Burzy rostlin 2004	
Zájezdy	
Knihovna	

PĚSTITELSTVÍ:

Žlutý vodopád (M.Martan)	
Kopytníky (překlad - připravil M.Martan)	
Dřípatky na mé skalce (M.Janouch)	
Klenot mezi violkami (J.Baláž)	
Zvonek pro horké skalky (M.Martan)	
Nepovšimnuté rostliny naší přírody vhodné na skalky I. (K.Rozehnal)	
Ohlédnutí za výměnou semen 2003-2004 (M.Martan)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Co nového v Čtyřlístku?	
Zpráva o setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky 2003..	
Usnesení 27.setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky	
Skalničkářské výstavy v roce 2004	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2004	

(Zde bude na celou stránku obrázek - perokresba)

Asarum maximum - k článku Kopytníky.

Kresba *Jaroslav Stejskal*

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházet se budeme na tradičním místě v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí. Hlavní programovou náplní členských schůzí jsou, po krátké organizační informaci, odborné přednášky s promítáním diapozitivů. Uskuteční se v únoru, březnu, dubnu a v červnu, tradičně první čtvrtek v měsíci o půl páté. Květnová schůze odpadá kvůli výstavě a nesejdeme se ani o prázdninách v červenci a v srpnu. Od letošního roku navrhujeme vybírat před zahájením členské schůze od každého účastníka 10 Kč jako příspěvek na úhradu nákladů za sál a honorář přednášejícímu. Případné změny programu sledujte v klubové vývěsce umístěné na domě „U Medvídka“ (Joštova ulice).

- *Sobota 24.ledna 2004, 9.00*
Výroční členská schůze
Kromě tradičního hodnocení činnosti a programu na rok 2004 oceníme nejlepší exponáty výstavy 2003, nakonec proběhne oblíbená tombola.
- *Čtvrtek 5.února 2004, 16.30*
Vladimír Piatek, Ostrava-Poruba
Skalky a skalničky v městských zahradách
Velká část přednášky bude věnována skalkám a miniskalkám z břidlice.
- *Čtvrtek 4.března 2004, 16.30*
Ing.Vojtěch Holubec, Praha
Za květenou Sikkimu
Sikkim je malý stát na jižních svazích Himálaje mezi Nepálem a Bhutanem.
- *Čtvrtek 1.dubna 2004, 16.30*
Ing.Vladimír Šumbera, Zlín
Skalka od jara do zimy
Přednášející je předsedou Klubu skalkařů Zlín. Pásmo diapozitivů ze skalky doplní snímky rostlin z Alp a hor Slovenska.
- *Čtvrtek 3.června 2004, 16.30*
Mgr.Zdeněk Samek, Ostrava-Poruba
Romantická krása nejhezčích evropských zahrad
Autor nás prostřednictvím diapozitivů zavede mimo jiné do půvabných skotských zahrad, seznámí nás z krásou zvláštních polských zahrad, prožijeme jaro v holandských zahradách, navštívíme i některé soukromé unikátní zahrady.

Po prázdninách se sejdeme ve *čtvrtek 2.září 2004 v 16.30* v sále na Křenové ulici.

VÝSTAVA 2004

Proběhne v tradičním termínu od 1. do 9. května v areálu Čtyřlístku v Brně-Bystrci u mostu přes Svratku (MHD tramvaj 1,3,11, trolejbus 30, autobus 50,54, zastávka Kamenolom nebo ZOO).

prejímka exponátů: středa 28.4. 10-18 h
čtvrtek 29.4. 10-16 h
slavnostní zahájení: pátek 30.4. 16 h
vlastní výstava: sobota 1.5. až neděle 9.5.
otevřeno od 9 do 18 h
likvidace výstavy: pondělí 10.5. 12-16 h.

Organizace příjmu a výdeje rostlin bude probíhat podle standardních pravidel. Jedinou změnou je prodloužení prejímky exponátů druhý den, tedy ve čtvrtek až do 16 h (doposud jsme s prejímkou končili ve 14 h). Prodlouží se tím doba, kdy je možné zároveň přijímat rostliny na výstavu i na burzu. Někteří členové se do krátkého časového úseku nevešli a museli zvlášť absolvovat cestu s exponáty a zvlášť s rostlinami do burzy. Upozorňujeme, že v pátek 30.4., tedy v den slavnostního zahájení již exponáty nepřijímáme.

Výstavní komise ve složení př. Martan, Hadač, Merta bude letos přísnější a „exponáty“ v kelímcích od jogurtů, rostliny odkvétající nebo které nestihnou vykvést, nepřevezme. Také se může stát, pokud se nám sejde více exponátů jednoho druhu, že si vybereme ty urostlejší a bohatěji kvetoucí a ty s horší kvalitou nepřevezmeme. Připomínáme, že vystavovatelem se stane každý člen Klubu skalničkářů Brno, který dodá (a výstavní komise přijme) nejméně 3 exponáty, v případě korytek nebo větších osázených nádob tolerujeme i menší počet.

Drobnou expozici plánuje Klub skalničkářů Brno na výstavě Podzim ve Čtyřlístku ve dnech 10. až 12.9.2004. Aranžovat budeme rostliny, které jsou atraktivní právě na sklonku léta (okrasné traviny, rostliny okrasné listem nebo zajímavými plody, z kvetoucích rostlin např. bramboříky, ocúny apod.). S pěstiteli, kteří nám mohou vhodné zajímavé rostliny pro tuto výstavu zapůjčit, se výstavní komise domluví individuálně v průběhu roku. Bližší informace na členské schůzi 2.září.

MM

BURZY ROSTLIN 2004

Letos uspořádáme 2 burzy rostlin - květnovou a podzimní, obě v areálu Čtyřlístku, tedy na tradičním místě. Předjarní burza se letos neuskuteční. Již několik let se potýká s malým zájmem z řad prodávajících členů klubu. Chudší sortiment a často i vrtkavé počasí (téměř pravidelně předjarní burzu provázal pozdní vpád arktického vzduchu, který se projevil ledovým větrem a mnohdy i sněhovými přeháňkami) jsou příčinou malé návštěvnosti této akce. Předjarní burza nabízela zejména rostliny kvetoucí v předjaří, hlavně cibuloviny, lomikameny sekce Kabschia a prvosenky. Naši pěstitelé cibulovin mohou své přebytky nabízet na podzimní burze, úzce specializovaní pěstitelé lomikamenů u nás až na 2 mimo brněnské výjimky chybí. A jak jsem zjistil, Kabsie se celkem dobře prodávají i mimo sezónu, když si pomůžete zdařilou fotografií kvetoucí rostliny. To ostatně neplatí jen u lomikamenů. Vhodný je i stručný, ale čitelný popis (název a výška rostliny, barva a doba květu, specifické požadavky apod.)

Květnová burza (při výstavě Skalniček)

příjem zboží: čtvrtek 29.4. 12-18 h
pátek 30.4. 10-12 h
prodej: sobota 1.5. až neděle 9.5. 9-18 h
likvidace: pondělí 10.5. 12-16 h.

Čas ve čtvrtek 29.4. před 12 h je vyhrazen pro příjem zboží realizačního týmu přípravy výstavy. Podobně jako v minulých letech si pěstitelé mohou dohodnout s organizátory burzy i jiné termíny pro příjem rostlin v průběhu výstavy. Tato činnost však musí skončit minimálně 15 minut před otevřením výstavy, vhodnější je pak termín po 18 hodině, tedy po uzavření areálu. V sobotu 1.5. ráno ale zboží do burzy prosím nevozte, na přebírání rostlin nebude čas, ihned po otevření nás čeká největší nápor nakupujících.

Vystavovatelům bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu, ostatním 25%. Výplata za prodané rostliny a také za brigády a služby proběhne před členskou schůzí dne 3.6.2004 v 16.00 v sále na Křenové.

Podzimní burza (při výstavě Podzim ve Čtyřlístku)

příjem zboží: čtvrtek 9.9. 12-18 h

prodej: pátek 10.9. 9-18 h

sobota 11.9. 8-18 h

neděle 12.9. 9-17 h

likvidace: neděle 12.9. 17-18 h.

Loňská podzimní burza byla úspěšná, proto v ní chceme letos pokračovat. Dodavatelé rostlin by ale měli pamatovat na skutečnost, že návštěvnost není tak vysoká, jako na jaře. Nemá smysl sem přivést 4 druhy rostlin v 16 bednách, mnohem úspěšnější budete, když na podzimní burzu dodáte třeba 40 druhů po 10-20 kusech. Loni se prodaly téměř všechny cibuloviny. Je nutné je naporcovat do uzavřených, nejlépe průsvitných sáčků (mikroténových, celofánových) a řádně označit názvem rostliny, cenou v Kč a číslem pěstitele.

Všem členům prodávajícím rostliny na podzimní burze bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu.

Upozorňujeme pěstitele, že od roku 2005 nebudeme brát do prodeje výpěstky v jogurtových kelímcích s potiskem. Kelímky bez potisku, například od limonád z automatů, budeme ještě nějakou dobu tolerovat, ale postupně, v rámci zkulturnění prodeje, by všichni měli přejít na profi kontejnerky. Klub může zajistit hromadné objednávky, při objednávce většího množství není jejich cena vysoká. Obracejte se v této záležitosti na přítele Vlčka na členských schůzích, nebo telefonicky na číslech 546217569 nebo 721648122.

Podobně jako loni lze výpěstky označovat buď bílými jmenovkami nebo nálepkami s cenou a číslem pěstitele, případně názvem rostliny. Podrobnosti jsou rozebrány v loňském zpravodaji č.47 na str.5.

MM

ZÁJEZDY

Zájezd 2004

Letos plánujeme dvoudenní zájezd, který jsme nazvali **Skalky a skalničky v srdci Čech**. Uskuteční se ve dnech 15.+16.5.2004 (sobota+neděle). Kromě zajímavých, převážně středočeských zahrad a skalek máme v plánu návštěvu pražské výstavy skalniček a botanické zahrady v Tróji. Na zájezd se můžete přihlásit na lednové VČS nebo na únorové či březnové členské schůzi, kde také získáte podrobnější informace. Mimo brněnské upozorňujeme na pozdní návrat do Brna (v neděli mezi 22 a 23 h.)

Expedice Krkonoše 2003

Na tomto místě bych rád podal zprávu o jedné zajímavé akci, která se pod hlavičkou našeho klubu uskutečnila na konci července 2003. Byla to exkurze do Krkonoš s odborným výkladem Dr. Jana Štursy, geobotanika KRNAPu. **Expedice Krkonoše**, jak jsme tento 2,5 denní výlet nazvali, se zúčastnilo asi 15 zdatných a více či méně mladých turistů a milovníků přírody, z toho asi 10 členů našeho klubu (ostatní byli rodinní příslušníci nebo kamarádi členů).

Z Brna jsme vyjeli v poledne 29.7. čtyřmi osobními auty. Po cestě jsme se jen krátce zastavili v Okrasných školkách Litomyšl, do cíle na Horních Mísečkách jsme dojeli včas. Posilnění nepříliš vydatnou večeří jsme si udělali krátký výšlap na Medvědí, který je v zimě znám hlavně lyžařům. Nám poskytl pěkný výhled na hřebeny Krkonoš a dolů do Špindlerova Mlýna.

Druhý den po snídani jsme se autobusem přesunuli k Vrbatově boudě, kde nás již čekal náš průvodce. Pořídili jsme si pár záběrů, bylo sice trochu pod mrakem, ale výborná dohlednost, takže se nám naskytl pěkný pohled na Kozí hřbety, i vzdálenější Černou horu a Sněžku. Podél cesty k Pančavskému vodopádu a k betonovému monstru téměř opuštěné Labské boudy jsme se dozvěděli mnoho zajímavého, například o neuváženém navázení vápencové drtě na místní cesty za socialistické éry. Vliv vyplavujícího se vápence na vegetaci v okolí cest je patrný dodnes. Padly mé laické představy o „krkonošských zahrádkách“. Známa je především Čertova a Krakonošova zahrádka pod Studniční horou. My jsme se pohybovali pár set výškových metrů na Schustlerovou zahrádkou, kterou, pokud příliš netrpíte závratí, můžete vidět z Ambrožovy vyhlídky. Spíše však odtud zaujme pohled na meandrující Labe. Ještě se vrátím k těm krkonošským zahrádkám. Nejsou to žádné oplocené zahrádky, nejsou to ani místa (jak jsem se domníval), kde jsou soustředěny ty nejkrásnější a nejcennější rostliny Krkonoš. To je pravda jen částečná, nejcennější na těchto „zahrádkách“ je, že se zde prolínají rostlinné druhy z nejvyšších poloh a z údolí. Jedině zde se může potkat vraní oko čtyřlíst *Paris quadrifolia* nebo plicník *Pulmonaria* s prvosenkou nejmenší *Primula minima*.

Ze zajímavých rostlin jsme podél cesty viděli krkonošský endemit - zvonek *Campanula bohemica*, na zbahnělém místě suchopýry a kropenáč *Swertia perennis* s kalně fialovými květy. Z travin bezkolenek *Molinia coerulea*, z četných ostřic např. *Carex atrata* či *C.echinata*. Z dřevin nám byl ukázán další z místních endemitů - jeřáb krkonošský *Sorbus sudetica* a torzo kdysi neuváženě vysazované limby *Pinus cembra*.

Velkým zážitkem byl pohled do Sněžných jam. V Malé Sněžné jámě (na polském území) je čedičová žíla, která je botanicky významnou lokalitou. Ale i na její horní hraně, kde jsme se pohybovali, bylo bohatství rostlin. Koniklece na sebe upozorňovaly ozdobnými stříbřitými semeníky, vranečky lákaly fotografie. Největším překvapením byl nález poměrně rozsáhlého porostu vrby bylinné *Salix herbacea*, kterou v těchto místech botanikové objevili teprve nedávno. Mnozí botanikové ji považují za nejmenší vrbu na světě, vždyť ani na skalkách v nížině nepřesahuje 5 výškových centimetrů. Zpáteční cesta pokračovala kolem Violíku, přes pramen Labe. Pak následoval odskok do Pančavského rašeliniště, které je běžně nepřístupné. Zde byl, alespoň pro mne, největším zážitkem porost morušky *Rubus chamaemorus* - bylinného ostružiníku, který se běžně vyskytuje ve Skandinávii, zatímco v Krkonoších má jižní hranici svého výskytu a je vzácný a přísně chráněný. Krkonoše jsou také jediným místem na světě, kde se přirozeně setkává s klečí, která zde má severní hranici výskytu. Zatímco morušku v severských zemích najdete hlavně na otevřených místech, zde na rašeliništi, v blízkosti Labské boudy, si libovala pod ochranou větví kleče. Odpoledne jsme se na křižovatce cest poblíž Harrachových kamenů rozloučili s naším velmi ochotným průvodcem a poutavým vypravěčem, panem doktorem Štursou, neboť měl ještě v pozdním odpoledni nějaké jednání. Za zády jsme měli celý, asi desetikilometrový okruh, kde jsme se seznámili prakticky s veškerými typy rostlinstva montánního, subalpínského a alpínského stupně, s vegetací ledovcových karů, se subarktickými rašeliništi, smilkovými loukami, lišejníkovou

tundrou, klečovými porosty, ale i se zvláštnostmi abiotickými - s geomorfologií Krkonoš, ledovcovou činností, říční erozí apod. Kolem Růženčiny zahrádky, která se nachází hned u cesty a kde jsme viděli i bíle kvetoucí formu *Campanula bohemica*, jsme sestoupili až na rozcestí před Dvoračkami. Zde jsme se rozdělili. Někteří se nechali zlákat občerstvením na Dvoračkách, ostatní pokračovali po turistické cestě, která vede pod Kotelními jámami, směrem na Horní Mísečky. Podél cesty jsme viděli hořec tolitovitý *Gentiana asclepiadea*, který letos v Krkonoších, díky nezvykle teplému létu, rozkvétal o měsíc dříve. Na stinných místech na okrajích smrčín rostly pěkné exempláře žebrovice různolisté *Blechnum spicant*.

Třetí den nás ráno přivítaly první kapky deště. Za občasného deště nás čekal přesun do Broumovských stěn, kde dešť vystřídala mlha. To nás ale neodradilo od malého výletu na Hvězdu, kde stojí na hraně pískovcových skal barokní kaple P. Marie Sněžné, která má tvar pěticípé hvězdy. Vyšplhali jsme na Supí hnízdo, odkud obvykle bývá vidět celý Broumovský výběžek, sestoupili jsme do Kovářovy rokle a odtud se příkrým výstupem vrátili na parkoviště. Následoval přesun do obce Slavný, odkud jsme po krátké procházce došli ke krásným kamenným hřibům. Na zpáteční cestě do Brna jsme ještě navštívili přítele Grulichy v Sedloňově a přítele Skučka v Zámělu u Potštejna, kde jsme si nakoupili zajímavé skalničky.

Podle reakcí účastníků se „expedice“ zdařila, jen je škoda, že se jí nemohlo zúčastnit více osob. Fotografie z této akce budou nejpozději do konce února umístěny na našich internetových stránkách (www.cmail.cz/kasvo).

Mojmír Martan

KNIHOVNA

Knihy půjčujeme v naší klubovně, která je umístěna ve správní budově Čtyřlístku. Výpůjční dny a hodiny jsou podrobně rozepsány v Kalendáři akcí klubu v 1. pololetí 2004 na konci tohoto časopisu. Aktuální seznam knih a časopisů na požádání zapůjčíme, lze si ho také stáhnout z našich internetových stránek.

Letos jsme žádné nové knihy nepožadovali, pravidelně odebíráme pražský časopis Skalničky, dostáváme časopis anglického klubu, předplaceny máme časopisy Svět exotických rostlin a Naše krásná zahrada, včetně vybraných speciálů (loňskými přírůstky jsou speciály Živé ploty, Renovujeme zahradu a NKZ Exkluzive).

V knihkupectvích jsem loni objevil zajímavé knihy, které by mohly zajímat i vás. Pokud se zlepší finanční situace v klubu, budeme uvažovat o jejich koupi.

Pavel Sekerka: Stínomilné trvalky

Útlá knížka (75 stran, cena cca 100 Kč) podává stručný přehled lesních, hajních a dalších stínomilných rostlin, které jsou v kultuře u amatérských pěstitelů i specialistů. Zmíněny jsou i druhy nabízené velkými zahraničními školkami, a také druhy z Číny a Japonska, které zvolna pronikají i k našim pěstitelům a o nichž doposud chyběly informace týkající se odolnosti a pěstování v našich středoevropských podmínkách. Cenné pěstitelské poznatky získal autor knihy v pražské botanické zahradě v Tróji.

Milada Opatrná - Marie Součková: Pěstujeme okrasné trávy

Kniha (cca 150 stran, 195 Kč) seznamuje s rostlinami, které si zahradník představuje pod pojmem okrasná tráva. Uvádí 64 rodů okrasných trav a jim podobných rostlin včetně mnoha druhů a okrasných odrůd. U jednotlivých druhů je uvedena původní domovina, nároky na půdu a světlo, způsob růstu s popisem listů a květenství a možné kombinace s jinými rostlinami při výsadbách. V tabulkové části jsou přehledy hlavních způsobů rozmnožování, rozdělení trav podle výšky či zbarvení listů a možnosti jejich uplatnění ve výsadbách nebo při

aranžování. Údaje vycházejí z víceletých osobních zkušeností s jejich pěstováním v podmínkách středních Čech.

Peter Robinson: Suchomilné rostliny

Útlá knížka (72 stran, cca 100 Kč) možná zaujme pěstitele, kterým rostliny v loňském suchém roce hynuly a zahrada připomínala spíše spáleniště. Tato stručná, bohatě ilustrovaná příručka podává praktické informace o suchomilných rostlinách, návrhy na výsadbu, pomůže vám s výběrem suchomilných rostlin a poradí jak úsporně hospodařit s vodou na zahradě. Kniha je sice překladem anglického originálu, u jednotlivých rostlin je však uveden stupeň mrazuvzdornosti či zimovzdornosti.

MM

PĚSTITELSTVÍ

ŽLUTÝ VODOPÁD

Jsou nejméně dva důvody, které mne vedly k napsání tohoto článku o rostlině, která na obrázku v barevné příloze připomíná žlutý vodopád. Její botanické jméno, které by se mělo používat, je *Vitaliana primuliflora ssp.praetutiana*. Právě správnost pojmenování je tím prvním důvodem, proč o ní píši. O tomto problému psal již přítel Řeháček v pražském časopise Skalničky č.4/97, ale tento článek evidentně nečetlo mnoho členů našeho klubu. Soudím tak podle toho, že bývá na našich burzách nabízena (a to i pěstiteli, které považují za špičky brněnského klubu) pod nesprávným jménem *Douglasia vitaliana*. Pod tímto názvem bývá uvedena i ve starší skalničkářské literatuře, ale dnes zahrnuje rod *Douglasia* výlučně růžově nebo červeně kvetoucí severoamerické druhy, které se u nás také pěstují, ale v nížinách jsou choulostivé.

Druhým důvodem, proč tuto rostlinu popularizuji, je její vysoká okrasná hodnota (a to i v době, kdy nekvete), nízký vzrůst a nenáročnost. *Vitaliana primuliflora ssp.praetutiana* pochází z jihozápadních Alp a Apenin, kde roste na suchých skalnatých místech. Podobná místa jí nabídneme i ve skalce. Já ji pěstuji již mnoho let na skalce z vápence. Vhodnější jsou plně osluněná políčka pokrytá sutí, než úzké spáry. Časem vytvoří polštáře až 40 cm v průměru, výška rostliny ovšem nepřesahuje 5 cm. Listy jsou v růžicích, čárkovité, šedozelené až stříbřitě zelené, stálezelené. Během dubna se polštáře obalí množstvím přisedlých žlutých květů, pod nimiž se olistění na čas úplně ztratí. Kvete asi měsíc. Množí se snadno z letních řízků. Někdy se na poléhavých lodyhách vytvářejí kořeny, tyto „oddělky“ sázím do sadbovačů, kde během cca šesti až osmi týdnů důkladně zakoření. Rostlinky s kořenovým balíčkem pak začátkem září sázím do kontejnerů 7x7 cm, v nichž je uchovávám v množárně do jara příštího roku. Rostlina by se mohla množit také semeny. Semeníky jsou ale ukryté v polštářích, semen v nich bývá málo a při jejich získávání si „pocucháme“ do té doby úhledné polštářky.

Kromě výše popsané rostliny pěstuji mnoho let ještě jeden poddruh, který byl doposud v kultuře známý pod kultivarovým označením '*Chionotricha*'. Správně bychom ji měli pěstovat pod jménem *Vitaliana primuliflora ssp.cinerea*. Vytváří o něco větší růžice, které jsou spíše popelavě našedlé. Květy jsou větší (tvrdí se že největší z rodu), tmavší než u předchozí, spíše zlatožluté. Pěstuje se a množí stejně snadno. Za dobu dvanácti let se mi v blízkosti matečných rostlin objevily tři samovolné semenáčky, které si, zdá se, zachovávají vlastnosti svých rodičů.

Doporučuji tyto subspecie *Vitaliana primuliflora* všem, neboť jsou typickými a navíc nenáročnými skalničkami. Vytvářejí nádherný barevný efekt již v dubnu, kdy se mnoho rostlin teprve probouzí a skalky jsou na květy ještě poměrně chudé. Dobře se kombinují s netřesky, např. *Sempervivum ciliosum*, nebo s drobným rozrazillem *Veronica caespitosa*, který kvete modře ve stejnou dobu a vyhovují mu i stanovištní podmínky.

Mojmír Martan, Brno

KOPYTNÍKY

Zkrácený volný překlad článku Barry R. Yingera, který byl otištěn v americkém skalničkářském časopise v roce 1993.

Do nedávné doby projevovalo zájem o pěstování jednotlivých druhů a kultivarů rodu *Asarum* (kopytník) jen několik amerických skalničkářů. Průkopníci amerického skalničkáření Lincy Fosterová a Harold Epstein byli inspirováni několika americkými a zejména pak japonskými druhy. Informace o taxonomii rodu byly dlouho nepřesné a chyběly i znalosti pěstitelské.

Autor článku se seznámil s japonskými kopytníky jako vysokoškolský student, když četl zprávu Dr. Johna Creech'se o výskytu rostlin v Japonsku. Tento člověk objevil nové druhy kopytníků na ostrově Jakušima a na jihu Kjúšú. Ty, u kterých očekával, že budou velké, byly často velmi malé a naopak rostliny, které očekával, že budou malé, byly mnohdy překvapivě velké. Jako příklad uvádí *Asarum yakusimense* (nyní *A. hirsutisepalum*).

Po shlédnutí obrázků kopytníků ve starém japonském výtisku autorův zájem o tento rod velmi vzrostl. Následně strávil semestr v Japonsku, kde zájem přerostl v posedlost. Od té doby se postupně stal znalcem kopytníků. Pokračoval ve shromažďování stále větší kolekce kopytníků a zároveň také informací o jejich odrůdách a jejich historii.

Převážná část druhů kopytníků roste divoce v nepravidelném pásu v mírném až subtropickém pásmu severní polokoule. V Severní Americe, Evropě a Asii byl zájem o kopytníky již v pravěku. Lidé pocházející z těchto tří kontinentů věřili, že kopytníky mají zvláštní magickou sílu. Například korejští šamani dekorovali své opasky a přilbice kopytníky, v Japonsku zase kopytníky zavěšovali pod okapy, aby chránily obyvatele před bouřemi a před zemětřesením. Dekorativní nákresy kopytníků na budovách, které patrně také měly chránit, pocházejí ze 6. století. Kopytníky byly důležitou součástí tradiční čínské medicíny, a to již od pradávných časů. V 18. století se stalo pěstování kopytníků v ozdobných hrncích velmi populární mezi samuraji a bohatými. Vášnivý zájem o pěstování různých druhů a kultivarů kopytníků tak pokračoval a rozšiřoval se po celém Japonsku.

Je známo více než 100 druhů kopytníků. Na první pohled se zdají být velmi podobné, ale při podrobnějším zkoumání lze mezi nimi objevit mnohé rozdíly. Typický kopytník si můžeme představit jako nízkou trvalku bylinného charakteru se srdcovitě tvarovanými listy na lodyhách plazících se blízko povrchu půdy. Většina druhů je stálezelených, existují však i kopytníky opadavé, u některých to závisí na tuhosti zimy. Rostliny vyrůstají z oddenků, které jsou mělce pod povrchem půdy. Jsou dva základní růstové typy kopytníků. První typ má krátké oddenky, kterými se rozšiřuje velmi pomalu, druhý typ má oddenky delší, kterými se rozšiřuje rychle. Do těchto dvou typových skupin lze zařadit většinu zástupců rodu, kromě *A. shuttleworthii* a *A. virginicum*, kteří stojí na pomezí těchto dvou typů. Květy jsou nejčastěji

šálkovitě nebo zvonovitě tvarované se třemi laloky. Kopytníky mají zřídka korunní plátky. Pokud ano, pak jsou to jen jejich nenápadné pozůstatky.

V Evropě roste pouze jediný druh - kopytník evropský *Asarum europaeum*. 15 druhů pochází ze Severní Ameriky, z toho 4 rostou na severozápadě, 10 na jihovýchodě a 1 je rozšířen přes středozápad na severovýchod. Pouze *Asarum canadense* roste v oblastech, které byly v minulosti zcela zaledněny. Většina druhů kopytníků roste v Asii. V jižní Číně je pozoruhodná koncentrace druhů, většinou mezi Žlutou řekou a hranicemi Vietnamu. Pravděpodobně jde o původní centrum rozšíření kopytníků. V Číně (včetně Taj-vanu) roste více než 30 druhů. Další velká koncentrace kopytníků je v Japonsku, kde se také vyskytuje více než 30 druhů. Japonské ostrovy Ryukyu (z geologického hlediska vázané s pohořími čínského pobřeží) hostí více než 15 druhů, které mají úzký příbuzenský vztah jak k japonským, tak k čínským druhům. V severovýchodní Číně rostou 2 druhy, 2 druhy jsou známy z Koreje a 1 je rozšířen přes Himálaje až do Indie. Přirozený původ druhů je hrubým vodítkem k jejich otužilosti (mrazuvzdornosti). Nejméně otužilé druhy pocházejí z okolí čínsko-vietnamské hranice. V divoké přírodě jsou kopytníky rostlinami lesnatých krajin, často rostou ve velmi hlubokém stínu. Běžně se vyskytují v malých údolích a stržích a na severních svazích kopců. Většina druhů kopytníků roste na relativně neporušených místech, méně ve znovu vysázených lesích, které byly zregenerovány po farmaření nebo po jiném závažnějším lidském zásahu. Pouze několik druhů roste na suchých místech, většina vyhledává místa poblíž vodních toků, kde je trvale vlhké půdní prostředí. Kopytníky jsou jen zřídka napadány jinými organismy a ve vhodných, ustálených podmínkách jsou velmi vytrvalé.

Taxonomie

Rod *Asarum* byl ustanoven K.Linné v roce 1753. Od tohoto roku probíhalo bádání taxonomů, z nichž někteří se snažili rod rozdělit. Zdánlivá podobnost druhů je důvodem, proč je taxonomie kopytníků velmi komplikovaná. Navržené rody *Hexastylis*, *Heterotropa*, *Asiasarum*, *Japonasarum* a *Geotaenium* byly zamítnuty. Současní botanikové, a to dokonce i čínští, kteří jsou nazýváni světovými mistry v rozdělování, jsou pro zachování integrity jednoho rodu *Asarum*. Nejdůležitější charakteristiky pro klasifikaci totiž nalézají uvnitř rostliny kopytníku. Světlou stránkou zmatků kolem taxonomie rodu je fakt, že jsou dosud objevovány nové druhy, a to nejen v Asii, ale i v Severní Americe.

Kopytník v zahradě

Všechny kopytníky mají v zahradách podobné požadavky. Bude se jim dařit ve stínu stromů a na stinných skalkách. Stín je absolutně nutný, ranní slunce většinou tolerují, ale odpolední slunce je nebezpečné pro většinu druhů. Potřebují dobře provzdušněnou, nepatrně kyselou půdu. Ideální je substrát ze směsi humusu a šterku nebo hrubého písku, který dobře a rychle odvádí vodu, ale zároveň udržuje nějakou vlhkost.

Kopytníky v Americe

Nejvhodnějšími druhy pro zahrádkáře na území USA jsou některé z původních amerických druhů. 10 stálezelených druhů z jihovýchodu je odolnějších, otužilejších, než by se vzhledem k jejich původu zdálo. Většinu se daří v USDA zóně 5B nebo 6 (v těchto zónách klesají průměrné nejnižší roční teploty na -18° až -26°C). Americké kopytníky jsou rozšiřovány tamními specializovanými školkami. V zahradnických centrech jsou americké kopytníky většinou pojmenovány jako *Asarum shuttleworthii*. *Asarum shuttleworthii* var. *harperi*

(obvykle je k vidění klon 'Callaway'), některé formy *A. virginicum* a zřídka i *A. lewisii* se rozrůstají do pěkných koberců. Jiné druhy rostou pomaleji a vytvářejí hezké chomáče. Všechny mají velmi atraktivní stálezelené olistění, často bíle nebo stříbřitě šedě skvrnitě nebo žilkované. *Asarum arifolium*, *A. minor*, *A. virginicum* a *A. shuttleworthii* jsou překrásné, houževnaté a pro milovníky kopytníků snadno pěstovatelné ve velkých zahradách.

Druhům ze severozápadu USA se někdy nedaří na východě, ačkoli *Asarum caudatum* je pěstitelsky snadný, i když ne zvláště vzrušující druh. Asi nejkrásnější kopytník je *A. hartwegii* (viz barevná příloha) se stříbrně pocákanými a síťovanými listy, často se mu říká „stříbrné srdce“. Tomuto druhu vadí horká léta, je tedy dobrou volbou pro oblasti, kde je přes léto chladněji. Je ale bohužel zvláště přitažlivý pro slimáky. *Asarum canadense* je prostá, pro mnoho skalničkářů příliš obyčejná rostlina, ačkoliv je jednou z nejlepších přirozených půdopokryvných rostlin. Bude tolerovat alkalickou (vápnitou) půdu a příležitostné sucho. Je to vděčná, téměř nezničitelná rostlina pro přírodní, stinnou zahradu, kde její ledvinovité šedozelené listy dobře kontrastují s kapradinami a poskytují dobrý vegetační kryt pro cibulnaté rostliny.

Evropský druh

Asarum europaeum je jediným kopytníkem pocházejícím z Evropy. Je vhodný do skalky, kde jeho elegantní, kulaté, lesklé olistění nabízí příjemný kontrast k ušlechtlejším nebo jemněji texturovaným rostlinám. Je to obvykle stálezelená rostlina, ale může ztrácet své olistění, které se však znovu na jaře rychle obnovuje. Nově rozvinující se olistnění je překrásné.

Japonské kopytníky

Japonské kopytníky nabízejí velmi zajímavé příležitosti pro zahrádkáře (skalničkáře) v USDA zóně 5-6 (v těchto zónách klesají průměrné roční minimální teploty na -18 až -29°C). Některé japonské druhy se značně proměnlivými barevnými vzory, zejména *Asarum takaoi* a *A. nipponicum* jsou otužilé v USDA zóně 5B (minima -23 až -26°C). Sněhová pokrývka nebo mulčování sosnovými větvičkami pak umožní jejich pěstování i více na sever. Nejodolnější japonské druhy jsou většinou méně zajímavé (opadavé druhy jako *Asarum sieboldii*, *A. heterotropoides*, *A. dimidianum* a *A. caulescens*). *Asarum heterotropoides* by mělo být otužilé kdekoli v USA, nemá však rádo léto. Nejzajímavějším opadavým druhem je *Asarum caulescens* s půvabným olistěním a s kouzlem „dvoubarevné květiny“. Má i jednu elegantní formu s bílými květy.

Nejrozšířenějšími stálezelenými druhy, vhodnými pro chladné klima, jsou *Asarum takaoi* a *A. megacalyx*. Oba se vyznačují pozoruhodnou rozmanitostí vzorů na listech a to jak tvarovou (žilkování, skvrny, cákance), tak barevnou (od zelené ke stříbrné). Nejzajímavější trsnaté druhy, které lze úspěšně pěstovat v chladných oblastech, jsou *Asarum nipponicum* a jeho variety, *A. tamaense*, a také *A. curvastigma*, *A. muramatsui* a *A. savatieri*. *Asarum nipponicum* a *A. savatieri* mají překrásně barevné vzory listů a nelze najít dvě naprosto stejné rostliny. *Asarum curvastigma* má krásné listy, obvykle v odstínech šedé. *Asarum tamaense* vyniká lesklými kožovitými listy, na kterých jsou hluboce vtačené žilky příčinou hrubě texturovaného povrchu listů. *Asarum muramatsui* má podobně hrubě texturované olistění, ale jeho tmavě zelené listy jsou ploché. Téměř všem japonským druhům se bude dařit v USDA zóně 7 a 8 (průměrné roční minimální teploty v zóně 8: -7 až -12°C, v zóně 7: -12 až -18°C). K nejčastěji pěstovaným patří *Asarum kumageanum* s proměnlivě vzorovanými listy, které

jsou tak lesklé, jakoby byly vyrobeny ze skla a *A.hexalobum* s nekonečným počtem vzorů listů, většinou v odstínech šedé.

Přírodní druhy kopytníků, pocházejících z Ryukyu, jsou jemnější a méně mrazuvzdorné, vhodné pro zahrádkáře v USDA zóně 8 a v několika případech také v zóně 9 (průměrné roční minimální teploty v této zóně neklesají pod -7°C). Některé z těchto druhů mají větší sukulentní listy. Listy *Asarum fudsinoi* mohou dosahovat délky 8 palců (cca 20 cm) a květy průměru 3 palce (cca 7,5 cm). Listy *Asarum monodoriiflorum* jsou jakoby vykrajovány z černozeleňého sametu, zatímco olistění *Asarum dissitum* je lesklé a dužnaté s pokleslými žilkami a malými skvrnkami kolem dokola.

Čínské druhy

Teprve nedávno se objevil v kultivaci větší počet čínských kopytníků, především zásluhou Japonců. Protože většinou pocházejí z jižní Číny, jejich otužilost je menší, nebo dosud neproověřená. Ale některé by mohly být adaptabilními zahradními rostlinami. Vzrůstem mohutný, na pohled velmi pěkný druh *Asarum splendens* (nesprávně šířený jako *A.magnificum*) se vyskytuje v amerických školkách. Je to pravděpodobně rostlina USDA zóny 7. Křehčí druh *A.geophilum* je také rostlinou, která se stává běžnou v kultivaci v USA, navzdory její menší okrasné hodnotě. Autor dosud ještě neměl všechny čínské druhy a několik dosud ani neviděl. Většina bude volně pěstovatelná pouze v teplejším klimatu. Některé, jako *A.petelotii*, nebudou tolerovat žádný mráz. Ty, které se jeví slibně pro rozšíření v zahradách, jsou *Asarum maximum*, *A.delavayi* a *A.porphyrionotum*. *A.maximum* (viz perokresba na str.2) bylo šířeno jako „Panda Asarum“, což byla chytrá marketingová strategie založená na pozoruhodném vzhledu květů tohoto druhu, které jsou tmavě purpurově černé s „vyděšenými“ centrálními oky. Jeho listy jsou velké a kožovité, vysoce lesklé, zelené se stříbrně šedými žilkami. *A.porphyrionotum* má méně atraktivní květ, ale překrásné olistění. Každý list je symfonií stínů šedé a stříbrné. *A.delavayi* má zašpičatělé, velmi tmavě zelené nezašpičatělé olistění se skleněným třpytem. Listy mohou být dlouhé 8 palců (cca 20 cm) nebo i více. Květy jsou široké více než 2 palce (cca 5 cm) a velmi nápadné, jakoby vycpané purpurově hnědým plyšem.

Kultivace kopytníků v Japonsku

Mnoho japonských skalničkářů dává při pěstování kopytníků přednost hrnkové kultuře. Pěstují všechny druhy, ale většina z nich pouze vybrané formy. Tyto selekce mohou být rozděleny do dvou skupin: klasické kultivary (většinou selekce *Asarum takaoi*) a moderně zmutované formy vybrané kvůli změnám v listech nebo květech. Klasické kultivary byly v Japonsku pěstovány po staletí. Z historických dokumentů víme, že byly populární již v 18.století, je ale pravděpodobné, že některé byly pěstovány ještě dlouho předtím. Existují společnosti, které uveřejňují jména kultivarů nebo druhů a jejich popis. Každá společnost se přitom věnuje pouze jedné skupině rostlin, z jejichž mutací jsou vybírány nové kultivary podle standardů ustanovených společnostmi. Je známo nejméně 140 klasických kultivarů kopytníků a jejich počet stále roste.

Většinu klasických kultivarů kopytníků tvoří jedinci, kteří ztratili purpurově hnědý pigment ve svých květech a listových řapících. Další selekce pro tvar a vzor listů je prováděna podle pravidel, která ustanovila společnost. Žádoucími znaky jsou vypouklost listu a přesahující bazální laloky. Dále vzory zahrnující prohloubeniny, centrální středový listový proužek, vzor motýla, dále „cákance“ barvy na základně, dvě prodloužené asymetrické skvrny (kaňky) a „mapy“, nepravidelné bílé nebo žluté skvrny často doprovázené nezvyklým tvarem

listů. Pro barevné vzory je ještě mnoho jiných charakteristik. Mnoho kultivarů má rašící listoví červené nebo růžové, což je zvlášť barevně zajímavé. Klasické kultivary kopytníků bývají choulostivější než přírodní druhy a je pro ně nejlepším, když jsou pěstovány jako hrnkové květiny. Poptávka po těchto kultivarech převyšuje nabídku a proto jsou obvykle drahé. Japonští skalničkáři také pěstují více moderních mutací, zvláště variant všech druhů s bledě zelenými nebo bílými květy, nebo s jinou neobvyklou barvou květů. Vysoce ceněny jsou také plné květy. Neobvyklé tvary listů a pestrobarevné typy, které nepatří do skupiny klasických kultivarů, jsou také vyhledávané. Tyto nové, nevídané selekce jsou často velmi drahé (stojí tisíce dolarů), když se poprvé uvedou do kultury.

Kopytníky v hrnkové kultuře

Kopytníky jsou velmi vhodné rostliny pro hrnkovou kulturu a je několik dobrých důvodů je takto pěstovat. Komplex krásy jejich listoví a květů (mnohé druhy bohatě kvetou v zimě nebo velmi časně zjara) můžeme lépe vychutnávat při pěstování v květináči. Nové druhy, jejichž odolnost je nejistá, je lépe pěstovat v květináčích, zatímco namnožené rostliny jsou zkoušeny venku. U kopytníků z USDA zóny 8B nebo 9, je hrnková kultura jedinou cestou k tomu, abychom se mohli těšit z nápadných a efektních druhů z jižní Číny nebo ostrovů Ryukyu.

Kopytníky nejlépe rostou v hlíněných květináčích. Velmi důležité je dobré provzdušnění půdy a evaporace (výpar) z hlíněného květináče, ochlazující kořenovou zónu. V Japonsku rostou kopytníky v „kanuma“ půdě, což je vulkanický, načervenalé hnědě zbarvený produkt (těžký perlit). Použito může být každé dobře proschlé humózní kyselé médium a také kůra z jehličnanů. Autor používá směs nasekaného dubového listí nebo borových jehlic, částečně rozložených, plus „ProMix Bx“, hrubý perlit a granitový štěrku. Tato směs s dřevěnými větvičkami je napěchována mezi kořeny. Na povrch se dává vrstva hrubého granitového štěrku.

Kopytníky dobře rostou v květináčích zanořených v písku ve studeném pařeništi nebo nevytápěném skleníku. Všechny, ba i ty nejchoulostivější druhy, mohou být takto pěstovány po celý rok dokonce i v chladném klimatu. Většinu z těchto choulostivých druhů se daří ve 40°F (+4 až +5°C). Občasné poklesy teplot pod bod mrazu nejsou nebezpečné. Je jen velmi málo druhů, jako např. *Asarum petilotii* a *A. longerhizomatosum*, které nemají rádi poklesy pod 50°F (+10°C).

Kopytníky mohou být napadány několika chorobami a škůdci. Proti hmyzu a mšicím pomáhají insekticidy. Pro většinu housenek jsou našťastí listy kopytníků jedovaté. Nejhoršími škůdci jsou však slimáci. Kromě jejich ručního sběru v časných nočních hodinách autor poprašuje kolem rostlin železitý sulfát. *Viola papilionacea* nebo *Petasites japonicus*, rostoucí v blízkosti kopytníků, od nich slimáky odpuzují.

Některé houbové a bakteriální choroby mohou nepříznivě působit na listy a kořeny kopytníků. Napadány bývají hlavně rostliny zasazené v nedostatečně odvodněných půdách a na místech s nedostatkem vzdušné cirkulace nebo nevhodnou teplotou. Tyto choroby mohou ničit nebo kazit vzhled listů, v extrémních případech mohou být příčinou uhynutí rostliny. Dobrá drenáž, chladno v kořenové zóně a příležitostné ošetření fungicidy může vyřešit tyto problémy. Také nedostatek dusíku pomáhá redukovat problémy z chorobami. Ke hnojení se proto doporučuje používat jen pomalu rozpustná, nízko dusíkatá umělá hnojiva.

Nejvážnějším problémem, který může kopytníky ohrožovat, je hád'átková infekce. Jak kořeny, tak listy mohou hád'átka napadat a tak zahubit celou rostlinu. Náhlý úpadek zdravé rostliny, když předtím dobře rostla, je často způsoben právě hád'átkou. Napadené rostliny je nutno okamžitě izolovat nebo zničit.

Množení kopytníků

Kopytníky se obvykle rozmnožují dělením časně zjara nebo začátkem léta. Z kousků oddenků často vypučí spící pupeny. Na podzim se nedoporučuje zasahovat do kořenového systému rostlin. Možné je i generativní množení, ale semeno kopytníků nesmí vyschnout. Semenáčky jsou velmi citlivé na padání. Mnoho druhů lze množit listovými řízký. Obvyčejný roční list s řapíkem zakoření v prostředí s vysokou vzdušnou vlhkostí.

Dodatek

Na moravských a českých zahradách se kopytníky téměř nepěstují. Kromě našeho domácího druhu *A.europaeum*, který se v zahradě šíří samovýsevem, někdy až plevelivě, jsem se setkal jen s *A.caudatum* a *A.hartwegii*. *A.hartwegii* pěstuji již několik let, snáší dobře sucho, potřebuje ale stinné a v létě chladné místo. Proto jsem ho vysadil do dolní části skalky pod vysokou skalní stěnu (viz barevná příloha). Severovýchodní expozice dovoluje částečné ozáření sluncem jen v ranních hodinách. Daří se mi ho občas množit semenem. U nás je plně zimovzdorný.

Semena kopytníků ale nebývají nabízena ve výměnách (brněnské, pražské, anglické). V brněnských botanických zahradách, pokud je mi známo, se kromě kopytníku evropského setkáte nejvýše se 2-3 americkými druhy. Zřejmě nejvíce zkušeností s kopytníky u nás mají v pražské botanické zahradě v Tróji. Doporučuji knihu Pavla Sekerky: *Stínomilné trvalky*, kde lze načerpat užitečné informace. Loni se mi podařilo sehnat čínské druhy *A.forbesii*, *A.magnificum*, *A.maximum* a *A.splendens*. Tyto druhy je možné u nás zimovat i venku pod sdruženým krytem (dostatečná vrstva listů proti holomrazům + ochrana proti nadměrnému zimnímu mokru). V okolí Prahy takto přežily i nepříznivou zimu 2002-2003. Cena jedné rostliny se pohybuje kolem 150 až 200 Kč.

Připravil a dodatek napsal *Mojmír Martan*

(Zde bude umístěn na celou stránku obrázek - perokresba)

Asarum minamitanianum - zástupce japonských druhů. K článku Kopytníky.
Kresba *Jaroslav Stejskal*

DŘÍPATKY NA MÉ SKALCE

Již mnoho let pěstuji úspěšně na naší skalce v Chocni (384 m n. m.) několik rostlin z rodu *Soldanella* – Dřípatka. Rád bych se podělil o své zkušenosti s pěstováním těchto okouzlujících rostlin z čeledi Primulaceae i s čtenáři tohoto časopisu. Jsou to rostliny jara a každý pěstitel mi dá za pravdu, že jejich rozkvět definitivně oznamuje příchod teplejšího jarního počasí. Kvetou v dubnu. Je to nádherný pohled, když se začnou objevovat rychle rostoucí stonky, které nesou na svém vrcholku svazeček modrofialových květů. Obzvláště při východu slunce, když na rostliny dopadají čerstvé sluneční paprsky, a květy navštěvují nejprve čmeláci a později i včely, je to nádherné přírodní divadlo. Ale vraťme se zpět k druhům, které pěstuji.

Soldanella montana Willd. – Dřípatka horská

Je to vytrvalá bylina s krátkým, šikmo vystoupavým oddenkem. Listová čepel je okrouhle ledvinitá, 2 – 6 cm široká, nepravidelně oválně vroubkovaná, lehce podvnutá, tenče kožovitá, na rubu fialově naběhlá, na bázi laločnatě vykrajovaná. Řapík v mládí výrazně chlupatý, taktéž i květní stvol, který je 4 – 8 cm dlouhý a při vývoji plodu se prodlužuje na 10 – 15 cm. Stvol nese na vrcholu 3 – 8 květů na žláznatě chlupatých stopkách. Kališní cípy jsou podlouhle čárkovité, koruna široce zvonkovitá 10 – 15 mm dl., do 1/2 - 3/4 nepravidelně dřípená v čárkovité nebo úzce kopinaté úkrojky, modrofialová, šupinky v ústí trubky dvoulaločné, nitky tyčinek 1,5 – 2 mm dl., žláznatě chlupaté, prašníky červené 2 – 3 mm dl., spojidlo s úzkým, 1,6 – 2 mm dl. přívěskem. Plodem je válcovitě kuželovitá tobolka, 10 – 15 mm dl., s utátými zuby. Semena nepravidelně tupě hranatá, hnědá se síťovanou skulpturou, 2 – 2,5 mm dl. (fotografie viz barevná příloha)

Je to naše domácí rostlina, patří mezi zákonem chráněné. Vyskytuje se místy v jižní polovině Čech a na jihozápadní Moravě. Celkové rozšíření druhu je ve východních vápencových Alpách, subalpínském a alpínském pásu Karpat až na Balkán. V přírodě roste na mokravých skálách, na prameništích, rašelinných loukách, na vlhkých, živinami chudých, humózních kyselých půdách. V horách roste i na vápenných podkladech. V červnu 2001 jsem měl to potěšení vidět tuto dřípatku společně s dřípatkou karpatskou na Slovensku ve Vrátné dolině. Na vrcholu Velký Kriváň rostla *Soldanella carpatica* ve společnosti *Gentiana verna*, *Pinguicula alpina*, *Dryas octopetala* a *Anemone narcissiflora*. V Dierach rostly *S. montana* i *S. carpatica* společně na mokravých skalách ve společnosti *Pinguicula alpina*, *Primula auricula* a *Cortusa matthioli*. Rostly takřka všude kde to šlo. Dalo by se jmenovat ještě mnoho míst, zkrátka byl to nádherný pohled na živé rostliny v přírodě.

Soldanella carpatica Vierh. – Dřípatka karpatská

Vytrvalá 5 – 10 cm vysoká, oddenkatá bylina s celokrajnými, dlouze řapíkatými, 15 – 35 mm v průměru, žláznatými listy. Čepel je okrouhle ledvinitá, lehce kožovitá, mělce vroubkovaná, na rubu načervenalá. Květní stvol 1 – 3 květů se zvonkovitou do poloviny dřípenou korunou, nící, modrofialovou.

Domácí je v Alpách, Karpatech, Apeninách a Pyrenejích. Roste na mokvajících skalách, sněhových výležiskách a prameništích. Je vlhkomilná, roste na různých horninách, nesnáší polední úpal.

Soldanella minima HOPPE

Vytrvalá 4 – 6 cm vysoká, oddenkatá bylina s celokrajnými, okrouhle ledvinitými, dlouze řapíkatými, 10 mm v průměru, žláznatými listy. Čepel je lehce kožovitá, mělce

vroubkovaná, na rubu purpurově naběhlá. Květní stvol nese 1 – 3 květy s úzce zvonkovitou, níčí, do 1/3 dřipenou korunou, světle fialovou. Ústí trubky bez šupinek.

Původem je z jižních Alp a Apenin. Roste na mokvajících skalách a mokřích vápenných podkladech. Je vlhkomilná, roste na vápencových horninách tj. je vápnomilná, nesnáší polední úpal. Vhodná do štěrbin na skalce s odklonem od slunce.

***Soldanella pusilla* Baumg.**

Vytrvalá 3 – 5 cm vysoká, oddenkatá bylina s celokrajnými, okrouhle ledvinitými, dlouze řapíkatými, 5 - 10 mm v průměru, žláznatými listy. Čepel je mělce vroubkovaná. Květní stvol nese většinou jeden květ se zvonkovitou, do 1/3 dřipenou korunou, fialově růžovou. Ústí trubky bez šupinek.

Původem z Alp, Karpat, Balkánu. Roste na mokvajících skalách, sněhových výležiskách, kamenitých holích, prameništích, rašeliništích. Je vlhkomilná, roste na různých horninách (spíše kyselých podkladech), nesnáší polední úpal.

Existují i bíle kvetoucí kultivary. Nejznámější je *S. montana* Alba. Na skalce dřípatky pěstuji v hajní partii, kde mají sluneční svit pouze ranní asi do 12 hod., od oběda na ně dopadá stín domu až do západu slunce. Rostou v normální zahradní zemi s příměsí lesní hrabanky v poměru 1:1. Tato zemina udržuje i dostatečnou vlhkost takže je přirozeně zalévám (nepřemáčím!) podle potřeby tj. v době, kdy delší dobu nepršelo (když povrch zeminy začne osychat). Jednou až dvakrát na počátku vegetace je přihnojuji zálivkou s hnojivem Kristalon Start a Kristalon Květ a plod. Z mých zkušeností plyne, že hnojení není nutné, ale rostliny lépe prosperují a mají bohatší násadu květů a samozřejmě i semen. Není nutné, aby rostly pouze v hajní partii skalky, mohou růst kdekoli na skalce, kde je vlhčeji a není sluneční úpal. Vyžadují tedy odklon od poledního slunce, humózní a vlhký substrát. Rostou mi i na rašeliništi (mimo *Soldanella minima*), kde mají odklon od poledního slunce a není zde vysoká hladina spodní vody. Pěstuji je úspěšně i v hliněných květináčích, které chráním před „jedovatým“ poledním sluncem v substrátu: 1 díl rašelina : 1 díl drnovka : 2 díly písek : 1 díl štěrk, k některým rostlinám přidám ještě trochu mletého vápence. Rostliny zalévám pravidelně při oschnutí povrchu substrátu. Povrch květináčů zasypu kamennou drtí.

Dřípatky se dobře množí semenem např. *S. montana* nebo dělením např. *S. pusilla*. Semeno je nutné hlídat, protože při dozrávání odpadáva čepička tobolek a semena se z ní vysypou i během prudšího deště. Vysévám je pozdě na podzim nebo brzy z jara do květináčů se substrátem rašelina – písek v poměru 1: 2. Přepichuji je do hrnků ve fázi dvou až tří pravých listů do pěstebního substrátu uvedeného výše. Nutné je mladé rostlinky stínit a udržovat vlhký substrát, ale neulévat! Dělení je možné obzvlášť u druhů které nekvetou pravidelně nebo netvoří dostatek semen. Rostlinu vyrýpnu ze země opatrně trs rozdělím roztrhnutím či rozřezáním nožem na větší počet menších trsů a nahrnuji je do substrátu. Opět je nutné rostliny stínit a pravidelně zalévat. Přeji Vám mnoho úspěchů při pěstování dřípatek.

Literatura:

Hejný, S., Slavík, B. *Květena České republiky* 3. 1. vyd., Praha: Academia, 1992. 542 str.

Holzbecher, J., Koblížek, J., Otruba, O., (1982): *Skalničky*. – Ed. Academia, Praha, 216 str.

Pilát, A., Deyl, M., (1964): *Alpínky*. – Ed. Nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 282 str.

Soják, J., (1986): *Rostliny našich hor*. – Ed. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 432 str.

Miloš Janouch, Choceň

KLENOT MEZI VIOLKAMI

Přiznám se, že když uslyším slovo violka, tak zbystřím. To proto, že značná část tohoto rodu se na zahradě chová jako plevel. Semena dokáží vystřelovat na všechny strany a většinou vše co dozraje, tak i vyklíčí. Nepomáhá pak nic jiného, než několik následujících let lézt po kolenou a napravovat chybu, kterou jsme udělali, když jsme si takovou krásku na zahradu zasadili. Naštěstí ne všechny violky jsou tak plodné. Najdou se zde i druhy, které nám na zahradě činí spíše problémy, nebo se to o nich alespoň tvrdí. U takových violek se dá těžko očekávat, že se nám budou samy vysévat. To budeme spíše rádi, když nám vzejde výsev a podaří se nám ho dopěstovat.

K takovým klenotům řadíme jednu z tak zvané trojice dřevitých violek, jmenuje se *Viola delphinantha* (viz obrázek v barevné příloze). Tato violka ani jako violka nevypadá. Je značně podobná ostrožkám *Delphinium* a také byla popsána jako ostrožka *Delphinium nanum*. Ale to uvádím jenom jako zajímavost.

Viola delphinantha je rostlina vápencových skal a sutí. Z dřevnatého kořenového krčku vyrůstají lodyhy 5 až 10 cm dlouhé s úzkými čárkovitými listy, asi 1 cm dlouhými. Květy jsou na stopkách asi 3 cm dlouhých, jsou růžové s nápadně dlouhou (až 18 mm) ostruhou.

V kultuře s touto violkou moc dlouhou zkušenost nemám. Pěstuji ji čtyři roky a zatím se nechová jako problémová. Ve spárové skalce je zasazena v úzké, ale hluboké spáře, kdežto v travertinu v hluboko vyvrtné dřě. Použitý substrát se skládá pouze z drnovky, do které přimíchávám až jednu polovinu drceného travertinu. Pěstuji ji na plném slunci a spíše v sušším prostředí. Její dlouhý dřevnatý kořen totiž zasahuje do takových hloubek, kde půda má již více méně stabilní vlhkost a nehrozí přeschnutí. Zatím jsem aplikoval zálivku pouze v letošním extrémně suchém létě. Na zimu ji nijak nechráním a ani velice nepříznivá zima 2002/2003 jí neublížila.

Takto pěstovaná violka *Viola delphinantha* roste na mé skalce bez problémů, bohatě kvete a letos jsem poprvé sebral i semeno. Pokud vyklíčí a podaří se je dopěstovat, tak se určitě objeví na naší burze, aby se mohlo její krásou těšit co nejvíc přátel.

Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka

ZVONEK PRO HORKÉ SKALKY

Již několik let se na své skalce každoročně těším z květů zvonku, jehož původ je v horách jižního Bulharska a severovýchodního Řecka, kde osidluje vrcholové, v létě vysychavé vápencové skály. Jmenuje se *Campanula orphanidea*. Rostlina je to zpravidla dvouletá. Prvním rokem vytváří přízemní růžici dlouze řapíkatých, šedě chlupatých listů. Druhým rokem vyrůstají z růžice četné poléhavé 10 až 15 cm dlouhé lodyhy obsypané poměrně velkými fialovými zvonky (viz barevná příloha), které barvou připomínají modroušek *Edraianthus pumilio*. Kvete koncem května a na začátku června, stalo se mi ovšem, že ojedinelé rostliny vykvetly koncem léta i na podzim. Výška rostliny nepřesahuje 10 cm.

Tři rostliny jsem si před několika lety vypěstoval ze semen z výměny a vysadil je na větší vrcholovou plošinu vrstevnaté skalky ze slepence. Místo je to plně osluněné s propustnou kamenitou půdou. Po odkvětu vytvořily spoustu semen, část jsem rozházel po skalce, část jsem sebral, abych obohatil naši výměnu semen. Brzy následovala expanze semenáčků na nejrůznějších místech skalky. Ale protože tento zvonek nemá rád mokro ani stín, tak na nevhodných místech semenáčky brzy uhynuly. Mnohé rostliny uhynou i na správném stanovišti po letních bouřkách, jiné za mokré zimy. Vždy mi však zůstane dostatek rostlin, které v pozdním jaru vytvoří na skalce nádherný fialový barevný efekt.

Tento zvonek mohu doporučit všem, kteří mají skalku na slunečním úpalu, která často trpí suchem. Jeho samovolné vysemeňování je na skalce žádoucí, dodává jí punc přirozenosti. Problémy s udržení zvonku *Campanula orphanidea* mohou nastat, až se časem ostatní rostliny na skalce rozrostou a semena nenajdou dostatek vhodných míst pro vyklíčení. Rád osidluje volné kamenité plochy. Naskytne-li se vám příležitost koupit si hotové rostliny na některé ze skalničkářských výstav, neohlížejte se na nějakou tu dvacetikorunu navíc a pořiďte si nejméně tři. Budete tak mít větší šanci, že se alespoň u některé z rostlin dočkáte květů a posléze semen. No a pak již bude vyhráno.

Mojmír Martan, Brno

NEPOVŠIMNUTÉ ROSTLINY NAŠÍ PŘÍRODY VHODNÉ NA SKALKY I.

Často se ptám sám sebe, proč se skalničkáři tak vehementně pídí po zvláštnostech dalekých zemí a přitom opomíjejí mnoho krásných a zajímavých kyttek z našich domácích končin. Přitom mnohé z nich rostou téměř samy a nevyžadují zvláštní péči. Možná je to dáno také tím, že mnoho skalničkářů naší přírodu málo navštěvuje nebo ji nenavštěvuje pravidelně v průběhu celého roku.

Proto bych se chtěl některým z těchto rostlin věnovat a upozornit na ně tak, jak to umožní rozsah našeho časopisu. Spíše tímto cyklem článků budou vyplňovány mezery při nedostatku článků o novinkách.

Allium flavum - česnek žlutý

Poprvé jsem si tuto krásnou cibulovinu uvědomil na východním Slovensku mezi Košicemi a Rožňavou, konkrétně v okolí zříceniny Turnianského hradu nad obcí Turnianské podhradí, kde rostla v hojném počtu. Nejkrásnější rostliny byly na expozici obrácené k jihu, kde celý den pájilo slunce. Podklad tvoří vápenec s častými škrapy. Rostliny byly vysoké od deseti do třiceti centimetrů. Jednu rostlinu jsem našel v kameni, kde byla jamka o objemu dvou náprstků a rostlina v tomto minimálním množství země dobře prosperovala. Posbíral jsem pár semen a po návratu domů jsem je vysel do skalky. Rostlina ještě tentýž rok vyklíčila a třetím rokem krásně kvetla. Od té doby (asi r.1960) je *Allium flavum* stálým obyvatelům mé skalky, kde se stěhuje jak se mu zlíbí. Navíc jeho krásné žluté květy podobné ohňostroji (viz obrázek v barevné příloze) oživí skalku v srpnu, v době, kdy kvetoucích rostlin začíná pomalu ubývat. Později jsem *Allium flavum* našel i na Moravě zhruba od Brna na jih.

A nyní stručný výtah botanického popisu rostliny z „Nové květeny ČSSR“ z r.1989. *Allium flavum* L. je rostlina vytrvalá, cibule drsná tmavohnědá o průměru 10 až 15 mm obalená šupinami bez oddenku, lodyha přímá 10 až 50 cm vysoká o průměru 2 mm do 1/3 zahalená pochvami. Z jedné cibule vyrůstají 1 až 3 lodyhy. Lichookolíček je řídký, polokulovitý nebo svazčitý, bez cibulek s 10 až 60 květy. Květní stopky jsou 5 až 25 mm dlouhé, nestejně, vnější dolů skloněné, v době plodů vzpřímené. Okvětí je zvonkovité, žluté. Kvete v červnu až srpnu. Roste na výslunných suchých skalách, křovinatých nebo travnatých stráních. Rozšíření v Čechách chybí, na Moravě se vyskytuje od Brna na jih, na Slovensku prakticky od Váhu na jih.

Allium ursinum - česnek medvědí

Při psaní tohoto článku jsem si vzpomněl ještě na jednoho zástupce česneků, který pochází z našich lesů a kterého jsem občas vídal prodávat na tržištích a již i u skalničkářů. Je to *Allium ursinum* - česnek medvědí, který však rozhodně nechci nikomu do zahrady doporučovat, spíše naopak, protože se chová plevelivě až agresivně. Je to rostlina, která oproti předcházející roste

pod stromy ve vlhčích půdách. Tam, kde roste, vytváří téměř ucelené porosty. Při chůzi takovými porosty je cítit pronikavá vůně česneku, jako byste šlapali po stroužcích česneku setého.

Sám jsem se s touto rostlinou potkal na své zahradě také. Soused si ji vysadil pod ořech, kde bylo velmi stinné místo na sever od domu. Semeny se dostala ke mně na zahradu a věřte nebo ne - stále jsem ničil semenáčky. Po čase *Allium ursinum* vyplnil celou plochu pod ořechem a soused zahájil boj o jeho likvidaci. Jeho boj trval několik let, protože rostlina se dobře množí nejen semeny, ale i cibulkami.

A nyní opět předkládám stručný výtah z botanického popisu rostliny z „Nové květeny ČSSR“ z r.1989. *Allium ursinum* je rostlina vytrvalá, cibule podlouhlá 4 až 6 x 1 až 2 cm, šupiny bělavé, průsvitné, bez oddenku. Lodyha vysoká 10 až 45 cm. Listy vyrůstají jen 2 až 3 z jedné cibule, přízemní, úzce eliptické o velikosti 10 až 20 x 2 až 5 cm. Lichookolík zploštěle kulovitý v průměru 3 až 6 cm s 10 až 20 bílými květy, řídký bez cibulek. Květní stopky jsou 10 až 15 mm dlouhé. Kvete v dubnu až červnu. Roste ve stinných vlhkých hájích, lužních lesích a na březích lesních potoků, roztroušeně po celém území státu. Pro pořádek. *Allium ursinum* se u nás vyskytuje ve dvou subspeciích a to *Allium ursinum* subsp. *ursinum* - česnek medvědí pravý a subsp. *ucrainikum* - česnek medvědí ukrajinský. Mezi oběma subspeciemi jsou minimální rozdíly.

Karel Rozehnal, Brno

OHLÉDNUTÍ ZA VÝMĚNOU SEMEN 2003-2004

Další ročník brněnské výměny semen je úspěšně za námi, děkujeme 46 dárcům, z nichž mnozí byli velmi pilní a štedří. A to navzdory velmi teplému a suchému počasí, které způsobilo, že mnohé rostliny semena nevytvořily vůbec, nebo jen v malém množství. To bylo asi největší úskalí letošní akce. V seznamu jsme měli téměř 1100 druhů, ale porce, zejména těch žádanějších druhů, byly malé. Jelikož jsme ale chtěli uspokojit co nejvíce zájemců, tak jsme byli v několika případech nuceni vytvářet mini porce, obsahující třeba jen 6 semínek. Ale i z těch několika semínek, které jste mohli vyset včas, ještě do začátku zimy, vám může vyrůst dostatek rostlin pro vaši potřebu.

Letos jsme si při přípravě seznamu s přítelem Hrabětem trochu zahráli na botaniky. Ověřili jsme většinu názvů v nám dostupné literatuře. Kromě dostupné skalničkářské literatury jsme použili i následující prameny:

- J.Dostál: Květena ČSR
- G.Hegi: Flora von Mittel-Europa
- Čedomil Šidič: Endemične Biljke
- Ch.Grey-Wilson, M.Blamey: Pareys Bergblumenbuch.

Letos jsme využili i internetu, kde lze hledat v „mezinárodním indexu jmen rostlin“, jehož významnou součástí je mj. Index Kewensis. Nejste-li si správností nějakého latinského názvu jisti, zabroudejte na adresu: www.ipni.org. Tento zdroj informací nám v mnoha případech velmi pomohl, ale jak už to na světě bývá vše má líc i rub. V několika případech nám „IPNI“ trochu zamotal hlavu a to i u druhů u kterých jsme to vůbec nečekali...

Alyssum atlanticum - tařice původem ze severní Afriky (pohoří Atlas) a z jižního a středního Španělska, vhodná do skalničkového skleníku. Listy drobné, šedobíle chlupaté, žluté květy v hustých hroznech. Výška kolem 10 cm. Semeno potřebuje ke klíčení světlo!

Androsace carnea - u tohoto pochybku, který má několik variet a poddruhů, předpokládáme četné omyly v přesném určení. Je docela možné, že to, co vyrostlo ze semen označených jako *Androsace carnea ssp. brigantiaca*, *A. carnea v. halleri* či *A. carnea 'Rosea'* bude tatáž rostlina.

V „IPNI“ *A.carnea ssp.brigantiaca* povyšují na samostatný druh *A.brigantiaca*. Složitější je to u *A.carnea v.halleri*, který je uváděn jako samostatný druh *A.halleri*, ale také jako *A.carnea*.

Androsace cylindrica x hirtella - to je také oříšek k nerozlousnutí. Podle „IPNI“ existuje druh *Androsace cylindrica* a *Androsace cylindrica ssp.hirtella*, který bývá u nás nesprávně povyšován na samostatný druh *A.hirtella*. Obě rostliny jsou si hodně podobné, viditelně se liší jen velikostí květů. Ale co ten kříženec? Je to vůbec kříženec? Není to jen v dávných časech zrozená a pečlivě opisovaná chyba, která mohla vzniknout přepisem názvu *Androsace cylindrica v.hirtella*. Zde se odkrývá další botanický problém skalničkářů a zahradníků - zaměňování variety, formy a poddruhu (subspecies - subsp., v hortikultuře zkracované na ssp.)...

Anemone drummondii - sasanka rostoucí v Kalifornii na skalnatých svazích. Květy bílé nebo namodralé, výška do 20 cm. Nesázet na prudké slunce.

Aquilegia barnebyi - orlíček rostoucí v Coloradu v USA v polopouštních podmínkách. Má modrošedé listy a drobné žluté květy s dlouhou ostruhou a růžovými sepaly. Výška do 30 cm. Prosíme pěstitele, kteří rozšiřují tento orlíček pod zkomoleným jménem *A.barnebeyi*, aby si jméno opravili.

Arenaria polaris - vyskytuje se v arktické části Sibíře.

***Armeria rusianoides* (?)** - trávnička s tímto jménem jsme nikde nenašli. Možná se jedná o zkomoleninu názvu *Armeria ruscinonensis*. Trávnička s tímto jménem se podle „IPNI“ vyskytuje ve Španělsku.

Callistemon viridiflorus - dřevina z Austrálie, nesnáší mráz.

Campanula anomala, C.autraniana - zvonky rostoucí na Kavkaze, druhý z nich dorůstá 25 cm a má tmavě nachově fialové zvonky.

Campanula khasiana - roste v Himálaji.

Campanula oreadum - endemický zvonek řeckého Olympu rostoucí ve vápencových šterbinách. Atraktivní, ale choulostivější druh. V květu je vysoký nejvýše kolem 10 cm, zvonky modrofialové, dlouhé 2-3,5 cm.

Campanula takesimana - korejský druh zvonku, do skalek méně vhodný, neboť se rychle rozrůstá a v květu je dosti vysoký. Habittem a vlastnostmi připomíná *C.punctata*.

Carex berggrenii - nizoučká novozélandská ostřice, u nás dost často pěstovaná (zde se musím přiznat ke spolupachatelství) pod jménem *Carex novae-zelandiae*. Přitom jméno *C.novae-zelandiae* je botanickým synonymem k druhu *C.rubicunda*, ale zároveň zahradnickým synonymem k *C.berggrenii* !! *C.berggrenii* i *C.rubicunda* jsou habituelně podobné (velmi nízké, trsnaté s krátkými výhony). *C.berggrenii* má ale listy ploché a na špičce tupé až zakulacené. *C.rubicunda* má listy svinuté a na špičce tenké a spirálovitě zahnuté. Ještě jeden poznatek: *Carex berggrenii* mi přežila venku pod větvičkou smrkového chvojí i nepříznivou zimu 2003-2003. Patří k nejzimovzdornějším novozélandským ostřicím.

Rick Darke v díle The Color Encyclopedia of Ornamental Grasses uvádí:

Carex berggrenii Petrie.

Maličký novozélandský přírodní druh, sotva 10 cm vysoký, s hustým trsem listů, obvykle měděně nebo bronzově tónovaných. Jejich barva je nejvýraznější na slunci. Pomalu se rozrůstá oddenky. Potřebuje vlhko. Zóna 6 (průměrné roční minimum -23,3/-17,8°C).

Carex scandinavica - o této pěkné, miniaturní ostřici dorůstající do 15 cm, jsem již psal. Nyní mám nové, doplňující informace. V seznamu jsem uvedl pro tuto ostřici ještě jeden, správnější název - *Carex viridula ssp.pulchella*. V hortikultuře ale nadále používejme „hezčí a výstižnější pojmenování“ *C.scandinavica*. Není to s těmi jmény jednoduché, v ruské literatuře je uváděna jako *C.scandinavica*, ve švédské jako *C.oederi ssp.pulchella*, v islandské *C.serotina ssp.pulchella*, v kanadské *C.viridula ssp.viridula var.pulchella*, ve finské *C.viridula ssp.pulchella*. *Carex scandinavica* je součástí komplikované skupiny zvané *Carex flava agg.* Stále se čeká na nějakého botanika, který by zde udělal taxonomický pořádek.

Každá práce na toto téma zatím vnesla do problému ještě větší zmatek (naposledy Crins a Ball). Navzdory severskému původu u mne přečkala letošní horké léto bez problémů, je ovšem pravda, že jsem ji často zaléval.

Centaurea napulifera - někdo ji pěstuje pod nesprávným jménem *C.napuligera*. Tato trsnatá chrpa roste v jižních Karpatech a na Balkáně, rozrůstá se stolony, dorůstá výšky do 10 cm. Nachové úbory mají do 3 cm v průměru. Má ráda slunce a sucho.

Centaurea simplicicaulis - růžovofialově kvetoucí chrpa pocházející z Arménie. Výška do 30 cm.

***Collomia dianthifolia* (?)** - tento druh jsme nikde nenašli, v „IPNI“ je uveden druh *Collomia diversifolia*. Jako pravděpodobnější bych ale předpokládal záměnu rodového názvu. Pokud vám ze semínek vyroste zatahující rostlina s modrými trojčetnými květy, pak se jedná o druh *Commelina dianthifolia*.

Crassula setulosa - pochází s Lesotha a Natalu v jižní Africe. Má zelené, ostře špičaté listy v růžicích, bílé květy ve zploštělém květenství se objevují v létě. Sází se na skalnatá místa na plném slunci, má se chránit proti zimnímu moku.

Digitalis lanata - náprstník z Řecka s téměř bílými květy. Dvou až tříletý, výška do 90 cm.

Draba korabensis - mezi pěstiteli byla doposud rozšiřována pod nesprávným názvem *Draba korabense*. Dorůstá do 10 cm a má mít bílé květy. Pro suché, slunné skalky.

Draba lemmonii - roste v horách na jihozápadě USA v suťovištních podmínkách. Na našich skalkách nechce polední úpal a stanoviště by mělo být vlhčí, než je u zástupců tohoto rodu zvykem. Kvete žlutě, výška 2-12 cm.

Draba ossetica - nizoučká kavkazská chudina do 5 cm s bílými květy a stříbřitými listy v růžicích. Není mi známo, zda venku vydrží rozmary našeho počasí, jistější je skalničkový skleník, každopádně chudá půda a slunce. Komu vyroste, může vyzkoušet.

Eucalyptus amygdalina - australská dřevina, většina eukalyptů u nás není zimovzorná.

Gentiana bisetata - severoamerický hořec z Oregonu, modré květy, chce polostín a bažinaté stanoviště. Dorůstá výšky 40 cm, podle některých pramenů jen 15 cm.

Gentiana bracteosa - severoamerický hořec z Colorada, temně nachově modré květy v létě. Žádá slunce a hlubší propustnou půdu. Dorůstá 30 cm.

Gentiana decumbens - rozšířen z Himálaje přes Mongolsko na Sibiř. Květy modré nebo nachové v hlávkách, dorůstá do 30 (45) cm. Pěstuje se jako předchozí druh.

Gentiana prolata - jeden z nejhodnotnějších hořců v naší výměně. Roste v Sikkimu, Bhutanu a Nepálu. Má úzké listy, jednotlivé světle modré květy se širokými purpurovými pruhy by se měly objevovat v létě. Výška do 10 cm. Má rád chladnější a vlhčí místo s obsahem humusu. U mne na skalce přežil i letošní suché léto, horší je to s ochotou kvést. U přítele Grulichy v Orlických horách tento problém, jak vidno, není.

Gentiana straminea - hořec z hor Číny, roste i na Sibiři, vyhledává travnatá místa. Kvete v létě zelenobíle nebo světle žlutě. Dorůstá do 30 cm.

Gentiana ternifolia - hodnotný čínský druh podobný *G.ornata* se sametově modrými květy. Výška jen 15 cm. Má rád vlhčí humózní půdu a polostín.

Gentiana venusta - další atraktivní hořec pocházející z Himálaje, kde roste na rašeliništích. Květy se objevují v pozdním létě, jsou modré se žlutavou trubkou. Dorůstá výšky jen do 10 cm. V nížinné skalce je vděčný za chladnější a vlhké místo bez poledního slunce.

Geranium cinereum ssp.subcaulescens - krásný nízký kakost se zářivě karmínovými květy pro kamenitá místa na výsluní. V „IPNI“ tento poddruh nenajdete, což je překvapivé. Ve skalničkářských kruzích je známý, i když málokdy k sehnání.

Helianthemum canum ssp.balcanum - pěkný devaterník rostoucí na Oreleku, Vichrenu a na severním Pirinu, kde obývá trhliny skal a suťové svahy v nadmořských výškách nad 1800 m. Dorůstá výšky do 20 cm, většinou je ale o polovinu nižší. Vyznačuje se šedoplstnatými listy a žlutými květy. Vhodná rostlina na teplá, slunná a suchá místa. Pod tímto názvem je běžný ve

skalničkářské literatuře, v „IPNI“ jsme našli pouze jméno *Helianthemum canum ssp. balcanicum*.

Hanabusaya asiatica - zjistit správné jméno této rostliny byl úkol téměř detektivní. Ale podařilo se. Některými botaniky bývá řazena do rodu *Symphianandra*. Je to rostlina z příbuzenstva zvonků.

Hypericum linarioides - pod tímto jménem je uvedena v mnoha skalničkářských pramenech, nikoli ale v „IPNI“. Tam jsou uvedeny dva druhy s podobným názvem: *H. linearoides* a *H. linoides*.

Lavandula stoechas ssp. pedunculata - zajímavá levandule z jižního Portugalska, má mít nápadně dlouhé stopky. U nás pravděpodobně zmrzá. Podle „IPNI“ samostatný druh *L. pedunculata*.

Melaleuca diosmifolia - australská dřevina dorůstající 1,5 m. Má nápadně nahloučené oválné listy a květenství připomínající žlutozelené kartáče (podobná květenství má rod *Callistemon*, česky štětkovec). Nutno zimovat v místech, kde nemrzne.

Morina longifolia - vyšší rostlina (60-90 cm) z čeledi Dipsacaceae, domácí v Nepálu. Zelené, ostře zubaté listy tvoří krásnou růžici. Květy bílé, stářím červenající. Preferuje humózní vlhké, ale v zimě suché stanoviště v polostínu, doporučuje se zimní kryt.

Murraya paniculata - pokojový keřík s bílými, silně vonnými květy. Pochází z tropické Asie, Austrálie a Polynésie (pro muže: místní domorodé ostrovanky si budete muset sehnat jinde).

Nepeta subsessilis - šanta (hluchavkovitá rostlina) z Japonska. Květy purpurové, výška 50-100 cm.

Oxytropis pallasii - pochází ze skalnatých svahů Kavkazu, roste i na Krymu. Dorůstá výšky 10-15 cm, květy žlutobílé. Slunce, sucho, chudá půda.

Oxytropis retusa - 10-15 cm vysoká vlnice s chlupatými šedo zelenými listy a fialovomodrými květy. Pochází až z Kuril. Ve skalce ji sázíme do štěrbin odkloněných od poledního slunce, je o něco vlhkomilnější než předchozí.

Papaver nordhagenianum - 30 cm vysoký mák se žlutými květy, domácí ve Skandinávii, na Islandu a Faerských ostrovech.

Plantago arachnoides - jitrocel pavučinatý. Výška 10cm, list kopinatý, zelený, pokrytý stříbrnou pavučinkou, na okraji řídce zubatý. Nejhezčí je na jaře. Slunce, sušší kamenitá půda. Na rozdíl od *P. nivalis* je odolný.

Potentilla argrophylla - 60 až 90 cm vysoká mochna z Himálaje, květ žlutý.

Potentilla brevifolia - do 15 cm vysoká mochna ze západní části Severní Ameriky, květ žlutý. Sázet do štěrbin orientovaných k východu.

Primula glutinosa - královsky vonící alpská prvosenka ze skupiny Auricula. List lepkavý, květ modrofialový, výška do 10 cm. Sázet na chladná, vlhká, k východu orientovaná místa.

Primula laurentiana - severoamerická prvosenka (Labrador) s růžovofialovými květy, dorůstající výšky až 45 cm. Pro velmi vlhká stanoviště v polostínu.

Primula pulverulenta - druh ze západní Číny s vínově červenými květy. Dorůstá výšky kolem půl metru. Má ráda polostín a vlhčí humózní půdu.

Raffanaldia primuloides - brukvovitá rostlina původem ze skal a sutí severní Afriky. Listy v růžicích, krátké, tuhé, peřenodílné s velkým terminálním úkrojkem. Kvete brzy na jaře žlutě s lila žilkami. Dorůstá 10 cm. Rostlina pro chudé, suché propustné půdy, nejlépe bude prospívat ve skalničkovém skleníku.

Shortia uniflora - vzácně pěstovaná rostlina, domácí ve smíšených lesích a na horských stráních severního Japonska. Náleží do čeledi Diapensiaceae, která má blízko k rostlinám vřesovcovitým (Ericaceae), ale vzhledově se rostliny této čeledi dosti podobají prvosenkovitým. Má okrouhlé, bronzové listy, květy růžové nebo krémové, kolem 3 cm široké. Dorůstá výšky 15 cm. Vyžaduje chladné, stinné stanoviště s humózní vlhkou

půdou. Výsev semen často nebývá úspěšný.

Viola arborescens - polokeřovitá violka s korkovitými větvičkami, domácí v jižní Itálii, Portugalsku a Španělsku. Výška 10-20 cm, květ bělavý nebo bledě fialový. Vhodná asi jen do skalničkového skleníku, kde ji zasadíme na slunce do chudé, vápenité, dobře propustné půdy.

Viola cenisia - krásná, nizoučká violka ze sutí jihozápadních Alp. Má světle fialové květy velké 2-2,5 cm s tenkou ostruhou. Doporučuje se kultivace ve štěrbinách spárových skalek odkloněných od slunce.

Wahlenbergia congesta - zvonkovitá rostlina z jihu Nového Zélandu s omezenou mrazuvzdorností. Vytváří 2-5 cm vysoký koberec. Květy vyrůstají jednotlivě na velmi tenkých stoncích jsou světle modré nebo bílé, asi 1 cm široké s rozprostřenými cípy. Doporučuje se kultivace ve skalničkovém skleníku na slunci ve vlhčí písčité půdě.

Při své „hře na botaniky“ jsme některé rody raději v tichosti přešli. Jedním z nejhorších jsou koniklece (*Pulsatilla*). Tam díky značné hybridizaci vznikají velké zmatky. Dalším problémem jsou koncovky druhových názvů končících na -i, -ii. Ale to už se dostáváme k botanickým detailům...

Nicméně prosíme dárce, aby si porovnali názvy rostlin, jejichž semena věnovali do výměny, s názvy uvedenými v Seznamu semen 2003-2004 a případně rozdílly si opravili a rostliny dále pěstovali a šířili pod správnými jmény.

Upozorňujeme také na omyl ve výměně semen 2002-2003. Namísto novozélandské okrasné traviny z příbuzenstva ostřic - *Uncinia rubra* vyrostla ze semen jedna z barevných forem náležejících pravděpodobně novozélandské ostřici *Carex comans*.

Nejdůležitější ale je, aby nám ze semen vyrostly pěkné rostliny, které potěší naše oko i ducha. Zdárné klíčení a radost z nových rostlin přeje

Mojmír Martan

CO NÁS ZAJÍMÁ

Co nového ve Čtyřlístku ?

Stejně jako v předchozích letech Vás na tomto místě informuji o záměrech ve Čtyřlístku v brzké budoucnosti.

Již několik let očekáváme, že se v prostoru mezi OBI a námi bude stavět supermarket s potravinami, eventuálně další s elektrotechnikou, oděvy a obuví. Podle našich informací jednání jsou složitá, neboť kromě běžných požadavků investorů, situaci komplikuje nutná přeložka vedení plynu, která v místě stavby vede. Zdá se však, že přece jen na podzim 2004 by bylo možné stavbu zahájit. V opačném případě by odklad výstavby byl pravděpodobně dlouhodobý. Nás to mrzí, neboť potřebujeme areál vylepšovat, opravovat a doplňovat o nové úpravy, což dnes nemůžeme v očekávání radikálnějších změn.

Proto se chceme v roce 2004 zaměřit pouze na drobné úpravy areálu, které budou spočívat v architektonických doplňcích jednotlivých ploch.

Co se týče výroby, chceme nadále pokračovat v pěstování balkónových rostlin. Navázali jsme kontakt s dalšími zahraničními firmami, takže budeme mít i více novinek! Nově budeme pěstovat kapradiny a rozšíříme sortiment trvalek.

Do prodejny zahradnického centra nakupujeme již tradičně z Holandska, Itálie, Belgie. Za roky co rostliny dovážíme, máme již zkušenost co vozit a čeho se vyvarovat. Nově jsme objevili zajímavý sortiment v některých firmách v Polsku. Věřím, že po vstupu do EU bude situace ještě lepší a vstup do EU umožní ještě více zrealizovat náš cíl, aby ve Čtyřlístku byl co největší sortiment rostlin a dřevin při dodržení vysoké kvality zboží a služeb prodávajícího personálu.

Chtěl bych připomenout, že jsme v dubnu 2003 otevřeli v Brně - Židenicích na Bubeníčkově ulici č. 9 pobočku Zahradního centra. Jedná se o bývalý areál Elektromontu, který byl navrácen v restituci. V první etapě oprav jsme stihli opravit fasádu a zřídit záhony pro dřeviny a to vše na cca 2000 m². Výhodou je zde parkoviště a že zde můžeme mít víceméně stejný sortiment jako v Bystrci. V roce 2004 chceme postupně pokračovat s úpravami, avšak stejně jako v Bystrci se vedle našeho centra bude stavět. V současné době se projednává nový územní plán mezi ulicí Bubeníčkovou, Koperníkovou a Lazaretní. Uvažuje se, že zde bude kromě velkého parkoviště supermarket LIDL a KAUF LAND.

V roce 2004 se chce Čtyřlístek spolupodílet či pořádat 3 výstavy

- Skalničky.....1.-9.5.
- Kaktusy..... 22.-30.5.
- Podzim ve Čtyřlístku10.-12.9.

Výstavu skalniček, kromě balkónových rostlin, chceme doplnit výstavkou širokého sortimentu popínavých rostlin.

Předběžně je dojednaná účast firmy, která dodává vše z bambusu, co se hodí k jezírku, japonským zahradám.

Jednáme o výstavce kamenů vhodných do zahrádek a výstavce skleníků.

Jelikož "kaktusáři" budou mít v roce 2004 "kulatiny" 80-leté výročí založení klubu, rád bych už na výstavě skalniček v areálu naaranžoval několik upoutávek na výstavu kaktusů.

Jsem rád, že se líbila a povedla výstava "Podzim ve Čtyřlístku 2003". Má již tradici několik let, ale poprvé se přidal Klub skalničkářů se svojí burzou. Bylo to bez vstupného, lidi chodili, nakupovali a byla všeobecná spokojenost. Toto je myslím dobrá cesta: větší četnost burz, hodně rostlin a dobrá propagace.

Přeji Klubu skalničkářů i Čtyřlístku hodně úspěchů.

Ing. Pavel Kutílek

Zpráva o setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky 2003

Setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky v letošním roce v pořadí již 27. uspořádal Klub skalničkářů ADONIS Ostrava ve dnech 26.-28.9.2003 v zámku v Bartošovicích v CHKO Poodří.

Účastnilo se ho 43 zástupců všech klubů mimo Nové Paky (omluvný dopis) a Klubu skalničkářů v Martině, který na pozvání neodpověděl. Setkání se zúčastnili také zástupci nového klubu v Trenčíně. Brněnské skalničkáře zastupovali přátelé Škorpil, Merta a Hrabě.

První den účastníci navštívili záchranou stanici ptáků a zvířat nedaleko zámku. Setkání večer zahájil a vedl př. Schindler, předseda klubu ADONIS. Po večeři přednesla RNDr. Věra

Koutecká zajímavou přednášku se skvělými diapositivy z národních parků ve Finsku. Večer byl zakončen diapositivy z výstavy skalniček 2003 v Brně.

Příští den na počátku pracovního jednání se vrátil předseda k usnesení z minulého roku o nutnosti ohleduplného chování účastníků zájezdů k přírodě. Této otázce je třeba věnovat stálou pozornost. Následovalo přivítání Klubu skalničkářů při ZSS Trenčín do skalničkářské rodiny. Obsáhlá zpráva předsedy Schindlera obsahovala řadu návrhů na zkvalitnění a hlavně rozšíření agendy při přípravách setkání, při řízení schůzí, při práci návrhových komisí a kromě toho i návrhy na možnost udělování čestných uznání pro tři kategorie skalničkářů a zavedení kroniky setkání. Z rušné diskuse vyplynulo, že většina přítomných pokládá řadu z těchto návrhů za práci navíc a zbytečnou. Do návrhu usnesení se tak dostalo jen torzo koncepce př. Schindlera.

Plénium s povděkem přijalo nabídku př. Ištokové na uspořádání setkání v r. 2005 v Drietomě. Pro rok 2006 přichází v úvahu předběžně klub v Plzni.

Odpoledne proběhla návštěva skalky manželů Piatkových v Ostravě - Porubě a př. Říhové v Karviné. Všichni ocenili píli a dovednost obou majitelů skalek a ve velkém měřítku nakupovali výpěstky v kultuře často málo pěstovaných druhů.

Večerní krátký videozáznam př. Sembola o návštěvě Sikkimu nesplnil úplně očekávání, protože se týkal pouze zahradnických firem v podhůří, prodávajících hlavně orchideje a kaktusy a do horské přírody se diváci nedostali. Na závěr př. Samek promítl excelentní výběr ukázek z jeho diapositivových pásem.

Závěrečná volná zábava s hudbou a tancem se protáhla dlouho do noci, tak jak to bývá, když se po dlouhé době v příjemném prostředí sejdou dobří přátelé. Další pokračování bude v roce 2004 v Děčíně.

Zprávu pro potřeby našeho zpravodaje upravil *Vít Hrabě*

Usnesení 27. setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky

Setkání uspořádal Klub skalničkářů ADONIS, Ostrava, ve dnech 26.-28.9.2003 v zámku v Bartošovicích u Studénky. Účastnilo se ho 43 představitelů ze 17 klubů. Přičleněných klubů je v současnosti 19.

Návrhová komise: předseda: Lubomír Forgač, Ostrava
členové: MUDr. Věra Procházková, Nejdek
Ing. Alžběta Gromová, Nitra
František Holenka, Praha

Návrhová komise vybrala z návrhu předsedy Setkání př. Schindlera tyto body (zkrácený a upravený text):

A) Příprava setkání

1. Kluby se přihlašují k pořádání setkání dobrovolně.
2. Je možné, aby setkání pořádaly blízké kluby společně.
3. Doporučuje se konat setkání v podzimních měsících. Pořadatel má oznámit datum konání do začátku roku, ve kterém se má setkání uskutečnit, nejlépe už na předchozím setkání.
4. Pořadatel má odeslat pozvánky všem klubům do konce dubna. Pozvánka má obsahovat místo konání, žádané údaje v přihlášce, výši účastnického poplatku, dotazník o činnosti klubů od minulého setkání.
5. Kluby mají zaslat přihlášku s vyplněným dotazníkem do 2 měsíců po odeslání

pozvánky a současně uhradit účastnický poplatek.
6. Pořadatel zpracuje údaje z dotazníku do zprávy o aktivitách klubů.

B) Řízení schůze

1. Schůzi řídí pověřený člen pořadatele podle stávajících zvyklostí.
2. Nový klub, žádající o přičlenění, se přihlašuje stejným způsobem. Na setkání informuje o svých aktivitách.
3. K řízení schůze patří i rozeslání písemných materiálů všem t.č. přičleněným klubům, a to co nejdříve.

C) Návrhová komise

1. Je tříčlenná (za Čechy, Moravu, Slovensko). Předsedou je zástupce pořadatele.
2. Předseda přednese účastníkům setkání návrh usnesení k připomínkám a ke schválení.
3. Eventuelní připomínky z pléna zformuluje do usnesení.
4. Usnesení bude zveřejněno v časopisech Skalničky a Skalničkářův rok. Doporučuje se zveřejnění i v klubových zpravodajích.

Návrhová komise upozorňuje na význam ochrany přírody, zejména na zájezdech, s tím, že tomuto tématu by měla být věnována i část klubového tisku.

V Bartošovicích, 28.9.2003.

Lubomír Forgač

SKALNIČKÁŘSKÉ VÝSTAVY V ROCE 2004

Klub	Datum výstavy	Místo konání
KS Bratislava	1.-9.5.	Botanická zahrada Bratislava, Botanická 3
KS Brno	1.-9.5. 11.-13.9.	Areál Čtyřlístek Brno
Campanula Bruntál	kolem 9.5.	Kulturní středisko Bruntál
Primula Děčín	26.-28.3. 7.-12.5.	Oblastní muzeum Děčín
Camp. carp. Drietoma	7.-9.5.	ZŠ Drietoma
Erica Nejdek	22.-28.5.	
KS Nitra-Zobor	20.-23.4. 19.-25.8.	Agrokomplex - v rámci výstavy Gardenia v rámci výstavy Agrokomplex
Protěž Olomouc	6.-8.5.	Vlastivědné muzeum Olomouc
Adonis Ostrava	28.-30.4.	Zahrada Okresního domu zahrádkářů Ostrava-Vítkovice

KS Pardubice	8.-9.4. 28.-30.4. 9.-10.9.	zahradu Pedagogického centra Pardubice, Za pasáží
KS Praha	29.3.-3.4. 5.-22.5. 6.-18.9.	výstaviště u Faustova domu Karlovo náměstí
KS Trenčín	23.-25.4.	
KS Zlín	14.-16.5.	Dům kultury Zlín

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

K 30.6.2003 bylo 189 členů.

Za 2.pololetí 2003 došlo k těmto změnám:

Noví členové: PHDr.Bělíková Marie

Zrušené členství: PHDr.Horská Vlasta - zemřela

Ing.Rašín Vlastimil - zemřel

MUDr.Sadílek Josef - na vlastní žádost

Marková Nina - na vlastní žádost

Stav k 30.6.2003	189
přírůstky	1
úmrtí	-2
odchod na vlastní žádost	-2
<u>Celkem k 31.12.2003</u>	<u>186</u>

Upozorňujeme, že členský příspěvek se platí vždy od 1.1. do 31.5. běžného roku buď na členském schůzi klubu nebo poštovní poukázkou, kterou obdržíte na každé poště.

Platěte pouze částku Kč 150,- + poštovné (Kč 25,- ČR a Kč 60,- SR) vždy na 1 rok.

Členové, kteří si nezaplátí poštovné, si musí zajistit vyzvednutí zpravodaje na členském schůzi.

Poštou zpravodaj zasíláme jen po zaplacení částky za poštovné.

Marie Servisová

Drobné zprávy a informace

- Připomínáme adresu našich stránek: **www.cmail.cz/kasvo**, lze se na ně dostat i přes adresář klubů na internetové adrese: **www.skalnicky.cz** .
- Máte-li přístup k internetu, navštivte zajímavé stránky, které najdete na adrese: **<http://rostliny.nikde.cz>** .
- Předseda klubu přítel Škorpil oznamuje nové číslo mobilního telefonu: 605 034 400.

- Finanční situaci klubu vylepšil sponzorský dar ve výši 5000 Kč, který nám věnovala firma Zahradník s.r.o. se sídlem v Brně na Ondráčkově ulici 14, která se zabývá montážní a inženýrskou a obchodní činností v oborech topení, voda, plyn.
- Uzávěrka textové části příštího, již 50. čísla klubového zpravodaje Skalničkářův rok bude 15.července 2004, uzávěrka barevné přílohy již 17.června. Distribuce bude probíhat od 2.září 2004. Veškeré články či připomínky k obsahu našeho časopisu i internetových stránek prosím pošlete na adresu:
Ing. Mojmir Martan, Úvoz 7, 602 00, e-mail: mojcom@email.cz .

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2004

24.1.	9.00	výroční členská schůze (Křenová)
5.2.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
19.2.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
4.3.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
18.3.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
1.4.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
15.4.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
28.4.	10.00-18.00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
29.4.	10.00-16.00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
29.4.	12.00-18.00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
30.4.	10.00-12.00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
30.4.	16.00	výstava - slavnostní zahájení (Bystrc)
1.5.- 9.5.	9.00-18.00	výstava + květnová burza - prodej (Bystrc)
10.5.	12.00-16.00	likvidace výstavy a květnové burzy (Bystrc)
15.-16.5.		zájezd
20.5.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
31.5.		poslední možný termín zaplacení příspěvků na rok 2004
3.6.	16.00	výplata za prodané rostliny a brigády (Křenová)
3.6.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
17.6.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc), uzávěrka barevné přílohy Zpravodaje č.50
15.7.		uzávěrka textové části Zpravodaje č. 50

Vybrané akce v 2.pololetí 2004

2.9.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
9.9.	12.00-18.00	podzimní burza - příjem zboží (Bystrc)
10.9.	9.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
11.9.	8.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
12.9.	9.00-17.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
12.9.	17.00-18.00	podzimní burza - likvidace (Bystrc)
31.10.		poslední možný termín zaslání semen do výměny 2004-2005

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny programu, času a místa konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v lednu 2004
Klub skalničkářů Brno
Připravil Ing.Mojmír Martan